3a.

FACULTATIS MEDICÆ IN ACADEMIA LIPSIENSI

p. t.

Pro-Cancellarius,

AUGUSTUS QVIRINUS RIVINUS,

Phil. & Med. D. Facultat. Medic. Aſſeſſor & P. P.

L. S. D.

Vi animalium motus ejusque causam scrutari voluerunt, hactenus non inconvenienter ad tres classes revocari possunt. Prima est eorum, qui corporum viventium motus à principio quodam interno atque vitali unicè deducunt: altera illorum, qui eosdem ab impellente quodam externo tantùm fieri arbitrantur: tertia cæterorum, qui & motorem internum & externum aliquem concurrere in hoc negotio putant. Missis jam dissensionibus litigiisque circa principium internum natis, hac vice saltem declarabo adversus reliquos, motorem externum animalium, qualem fingunt, nullibi dari, adeoque nec unicam, nec sociam esse motus animalis causam.

Argumenta, quibus opinionem suam firmare nituntur, potiora hæc sunt. Primum est, corpori nullum competere motum aut actuositatem propriam juxta *Kenelmum Digbæum de Nat. Corp. c. 9. & 10. & VVolf. Sengverdium Philos. Nat. P. I. c. 5.* Imo & facultates, quas Philosophi Medicique tribuunt corporibus, imaginarias saltem atque fictitias esse, monente *Benj. à Bræckhuysen Oecon. Corp. Anim. Art. 47. p. 81. & Joh. Conr. Peyero Merycolog. l. II. c. 1. p. 81. & 82.* Alterum est, quicquid movetur, moveri ab alio tanquam externo impellente; atque ideo vel Deum immediate agitare corpora, judice *P. Malebranche in Dial. de Metaphys. & Relig.* vel mediatè, interveniente materia subtili per aërem sparsâ, quæ Spiritus animales, sive principi-

ium

um vitale moveat. Confer *Joh. Tatinghoff Clav. Philos. Nat. c. 6. quæst. 5. p. 137. Joh. Nic. Pechlin. de Aer. & alim. def. p. 22. 32. 38. 48. &c. & Joh. Christ. Sturm. Idol. Nat. p. 40. & 41.* aliosque.

Sed respondeo breviter: distingvendo inter corpora viventia atque mortua, sive cadavera. Si vitam demas, nullum superest motus animalis principium; & quæ tum relinquitur materia, procul dubio iners erit. Quid verò impedit, principium illud vitale, quod Aristoteles formam dicit, cum *P. Gassendo in lib. X. Diog. Laert. de Phys. Epic. animadv. p. m. 235.* ita concipi, ut nomine formæ intelligatur quædam quasi tenuis subtilissimarum actuosissimarumque atomorum contextura, quæ fusa per corpus, seu massam ex reliquis crassioribus & inertioribus constantem, sit ipsi, atque adeo toti corpori, movendi principium. *vid. Dissertat. meam de Spiritu Hom. Vit. c. 1.* Non miror interim, potentias omnes denegari corporibus à recentioribus, qui corpus qua tale seu extensionem merè passivam volunt, atque materiam nihil aliud esse arbitrantur, quam spatium extensum, omni aliâ proprietate, præter eas, quæ ab extensione hâc pendent, destitutum, secundum *Sturmii Phys. Conciliatr. conam. I. c. 3. §. 9. & 10. p. 35. seqq.*

Atque ideo nec mirum est, si animalia, spectata mechanicè solum, & in abstractione Mathematica, destituantur principio movendi, sentiendi, appetendi, generandi &c. cùm hæc omnia nullatenus quadrent in extensiones, longum, latum & profundum. Nec adver-

ſus Ariſtotelicos quicquam obtinent Carteſiani, quando fatentur, ſe facultates illas nullatenus concipere posſe, nihilque de iis præter vocem ſive notionem ſibi conſtare; ab ignorantia enim veſtra ad negationem rei non valet conſequentia.

Nec verò Peripateticos ſtringit, quòd *Ariſtoteles l. VIII. Phyſ. c. 4.* aſſerere dicatur, quicquid movetur, ab alio moveri, cùm plus in rubro ab interpretibus adjecto, (ſiquidem in Græco textu non legitur) quàm in nigro ſit; adhæc allegatus locus mentem Autoris prorſus contrariam exprimat, utpote, qui animalia naturâ moveri à ſe ipſo, expreſſis verbis affirmat; imò & in iis diſtinctum eſſe id, quod movet, ab eo, quod movetur, atque ita totum movere ſe ipſum. Quam incongruè autem *Tatinghoff l.c.p. 136.* caput II. Phyſ. ejusdem libri alleget, ex ipſa lectione Stagiritæ ſatis apparet, ſiquidem diſertè docet in eodem capite, animal ſe ipſum movere, non quôvis motu, ſed locali, nihil tamen impedire, quo minus etiam moveatur ab eo, quod ambit, nempe motu cogitationis vel appetitionis.

Quod ad Deum attinet, nullum eſt dubium, quin rerum creatarum omnium potentiæ, ab eo, tanquam Creatore omnipotente, primùm fuerint productæ: nec dubium eſt, quin ab eodem conſerventur adhuc, quamdiù ipſi viſum fuerit. Abſit autem, ut immediatè ab illo petamus viventium motus. Equidem *Peyerus l. c.* non immunes ab idololatriæ vitio cenſet, qui facultates corporum ſingulares, rerum gerendarum conſcias,

aut

aut actionum vel motuum genitrices fingunt, quoniam creaturis tribuunt, quæ ad ſolum Deum pertinent. Sed metuo, ne incidat in Scyllam, qui vult vitare Charybdim, & ab uno extremo in aliud labatur longè gravius. Concedo nimirum, impium fore, ſi quis Creatorem, tanquam cauſam primam & univerſalem ſeponere, cunctasque vires cauſis ſecundis, hoc eſt, ipſis corporibus naturalibus unicè adſcribere velit. Aſt non advertit Clarisſimus Vir, magis injurium in Divinam Majeſtatem fore illum, qui cauſis ſecundis omnem denegat efficaciam, immediate ab ipſo Summo Numine petendam. Si enim nulla fibris movendi facultas ineſt: ſi Deus ipſe organa brutorum pro ſuo movet arbitrio, ſequitur neceſſario etiam male facta illorum à Ter Optimo Maximo immediate provenire, quod blaſphemum.

Juſſit jam olim Deus in Veteri Teſtamento *Exodi XXI. v.28.29.* taurum lapidibus obruere, ſi quem forte hominem interfecerit, it. *Levit. XX. v.16.* beſtiam necare præcepit, quæ cum fœmina rem habuerit. Quod ſi verò bruta ſuarum actionum prorſus ignara ſunt, ſi merè organicè ſe habent, ac purè paſſive, quô jure puniuntur? nec enim inſtrumenta, ut gladius, fuſtis, ſaxum & ſimilia plectuntur juſtè, ſed qui talibus in perpetrando facinore ſive homicidio utitur. Videant alii, quô pactô crimen læſæ Majeſtatis Summæ declinent vel effugiant, qui eam potius patrare omnia, quam corporibus naturalibus aliquam concedere potentiam malunt; cùm tamen nihil implicet, facultatibus concreatis, vel etiam

congenitis, quas Deus liberas concredidit viventibus, eadem hæc abuti aliquando.

Nihilo meliores sunt, qui præter DEum adhuc aliquam universalem motus causam ex æthere petunt. Etenim 1.) injurium est in DEum, creasse illum animalia sine anima, viventia sine vita, corpora perfecta omni potentiâ destituta, cùm tamen ipse aliter producere ista potuerit & voluerit, & tanquam bona in suo genere approbarit, teste *Genes. c. I. v. 21, 25, 31.* 2) DEUM extra se rei cuidam creatæ vires dedisse movendi cuncta, impium est credere, siquidem id Omnipotentis est. Et quemadmodum 3) sidera non opus habent rotatore peculiari, aut fictis intelligentiis, cùm impulsus ille primus à Creatore impressus abundè sufficiat usque ad mundi finem: ita multo minus, quæ agentia sunt libera, motorem postulant, vel admittunt extraneum. Præsertim si 4) spectemus non diversos modo, sed & prorsus contrarios motus corporum, quos ab eodem petere principio sine absurditate insigni haud licet. Fingamus inter venandum in eodem agro pratove feras canesque ac venatores insimul pererrare incerto cursu. Præsuppono autem ad mentem Cartesianorum, animalia hic concurrentia sicuti sensu omni, ita & motu destitui spontaneo.

Jam vero signum datur, excitatô clamore: canes vestigatores in sylvam mittuntur, ut è latebris suis propellant captandam prædam. Nescio autem, quô casu fiat, ut visu olfactuque carentes in aprum incidant,

lepo-

leporemve, aut vulpem: atqui hæc animalia itidem nec ſtrepitum percipiunt latratumque, nec hoſtem cernunt, aut quicquam timent. Nihilominus materia ſubtilis agit, quod ſui eſt muneris, atque ita in ſcenam producit machinas ſuas, qvas obſequioſas ubique non aliter exercet, ac hiſtrio pupas. Sub hujus directorio omnia ſe rectè gerunt; quis enim impediat, quo minus canis dentibus prehendat venatorem, & canem lepus, niſi materia illa cœleſtis cuncta moderetur debitè. Scilicet materia hæc ſine materia erit, quoniam, ſi nihil eſt præter extenſum, carebit neceſſario & hic requiſitis potentiis.

Sed quorſum abripior? Talia nimirum meditandi occaſionem mihi dedit *Vir Juvenis Nobiliſſimus atq; Clariſſimus*

CAROLUS FRIDERICUS Zimmermann/
Dresdenſis, Med. Bacc.

qui hucusque talem ſe geſſit, ut, quos ambit in arte ſalutari Honores, eidem decernere non dubitarit Gratioſiſſima Facultas Medica. Poſtquam enim ſedulus auditor lectionum Noſtrarum publicarum privatarumque, illam ſibi comparavit artis peritiam, quam in examinibus conſuetis Noſtro abundè comprobavit Ordini, reliqvum eſt, ut ſeſe nunc etiam publico ſiſtat, ac Diſputationem Inauguralem de *Paralyſi Scorbutica* defendat ſtrenuè, Gradumque Licentiaturæ in Medicina reportet ex meritô.

Quan-

Quandoquidem verò *à Reverendiſſimo, Sereniſſimo atq; Celſiſſimo Principe ac Domino*, DOMINO CHRISTIANO, Duce Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ, Montium, Angriæ & Weſtphaliæ, Poſtulato Adminiſtratore Epiſcopatus Martisburgenſis, Landgravio Thuringiæ, Marchione Miſniæ & utriusque Luſatiæ, &c. &c. Cancellario hujus Academiæ perpetuo, *Domino meo Clementisſimo*, *Procancellarii* munus ad hunc actum clementiſſimè mihi demandatum eſt, faciam cras DEO volente horis locoque conſuetis, quod officii mei ratio poſtulat. Vos igitur, *Magnifice Academiæ Rector, Patres utriusque Reipublicæ conſcripti*, & quotquot vel ſtudio Noſtro, aut Nobiliſſimi Domini Candidati conatibus favetis, ut Honorifica Veſtrâ præſentia Panegyrin hanc illuſtriorem reddere velitis, hoc ipſo invitatos exoratosque cupio. Si quæ viciſſim dabitur occaſio declarandi Noſtram inſerviendi promptitudinem animumque gratum, eò allaborabimus ſemper, ut officiis ſervitiisque noſtris Favorem Veſtrum atque Benevolentiam porro demereamur. P.P. Lipſiæ d. 14. Junii 1694.

Typis CHRISTOPH. FLEISCHERI.